

Eduskunnan ympäristövaliokunnan ja Suomen Biodiversiteettiryhmän luonnon monimuotoisuustilaisuus tiistaina 11.9.2018 Pikkuparlamentissa klo 10–12 (kahvit klo 9.30), osoite Arkadiankatu 3, Helsinki.

Luonnon monimuotoisuuden tavoitteet Suomessa vuoteen 2020 ja sen jälkeen

Läsnä:

Kuusinen Mikko, ympäristöministeriö, tilaisuuden puheenjohtaja
 Alanen Aulikki, ympäristöministeriö
 Asikainen Anna-Rosa, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
 Auvinen Ari-Pekka, SYKE, luontoympäristökeskus, asiantuntijasihteeri
 Blankett Penina, ympäristöministeriö
 Elovaara Tiina, Perussuomalaiset, ympäristövaliokunnan jäsen
 Flander Jukka-Pekka, ympäristöministeriö
 Forslund Maria, ulkoministeriö
 Grönlund Anne, Pohjois-Savon ELY-keskus, Kuopio
 Gummerus-Rautiainen Päivi, ympäristöministeriö
 Hassi Satu, Vihreät, ympäristövaliokunnan puheenjohtaja
 Heikkinen Ilkka, ympäristöministeriö
 Honkonen Petri, Keskusta, ympäristövaliokunnan jäsen
 Immonen Olli, Perussuomalaiset, ympäristövaliokunnan jäsen
 Johansson Stig, Metsähallitus
 Jäppinen Jukka-Pekka, SYKE, luontoympäristökeskus
 Kosonen Hanna, Keskusta, ympäristövaliokunnan jäsen
 Kotiaho Janne, Jyväskylän yliopisto
 Käyhkö Sanna, ympäristöministeriö
 Liinamaa Armi, valtiovarainministeriö, budjettiosasto
 Lehto Rami, Perussuomalaiset, ympäristövaliokunnan jäsen
 Lohtander-Buckbee Katileena, SYKE, biodiversiteettikeskus
 Maijala Eeva-Maria, Keskusta, ympäristövaliokunnan jäsen?
 Mattila Hanna-Leena, ympäristövaliokunnan jäsen?
 Melkas Eriika, ympäristöministeriö
 Modig Silvia, Vasemmistoliitto, ympäristövaliokunnan jäsen
 Moilanen Atte, Helsingin yliopisto
 Myatt-Hirvonen Outi, ulkoministeriö
 Myller Riitta, Sosialidemokraatit, ympäristövaliokunnan jäsen
 Niemivuo-Lahti Johanna, maa- ja metsätalousministeriö
 Niikkonen Kristiina, ympäristöministeriö
 Ojala Olli, ympäristöministeriö
 Pajanen Kaisa, Helsingin kaupunki
 Pesu Nunu, ympäristöministeriö
 Pietola Liisa, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
 Pitkänen Iris, ympäristöministeriö
 Puljujärvi Ismo, ympäristövaliokunnan jäsen
 Pylvänäinen Marja, SYKE, biodiversiteettikeskus, sihteeri
 Pyykkö Minna, YLE, paneelin moderaattori
 Riipinen Miira, Kuntaliitto
 Ruohonen-Lehto Marja, SYKE, biodiversiteettikeskus
 Savolainen Risto
 Schulman Anna, maa- ja metsätalousministeriö
 Schulman Leif, Luomus
 Sirén Saara-Sofia, Kokoomus, ympäristövaliokunnan jäsen

Taimela Katja, Sosialidemokraatit, ympäristövaliokunnan jäsen
 Tanninen Timo, Metsähallitus Luontopalvelut
 Tonteri Tiina, Luke
 Torniainen Ari, Keskusta, ympäristövaliokunnan jäsen
 Veistola Tapani, Suomen luonnonsuojeluliitto
 von Weissenberg Marina, ympäristöministeriö
 Vuoristo Tiina, Metsäteollisuus ry

1. Tilaisuuden avaus klo 10.00

* Eduskunnan ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Satu Hassi avasi tilaisuuden kello 10.00.

Hassi totesi, että luonnon monimuotoisuudesta on puhuttu liian vähän, vaikka se on yhtä tärkeä kuin ilmasto. Olemme riippuvaisia ekosysteemeistä monin tavoin. Monien lajien kannat ovat heikentyneet, samoin ekosysteemit. Luonnon tarjoamat terveystuotokset ovat olennaisia. Luonnon monimuotoisuuden heikentäminen on myös meille ihmisille haitaksi.

* Biodiversiteettityöryhmän varapuheenjohtaja ympäristöneuvos Mikko Kuusinen YM

Kuusinen kertoi ympäristöministeriön teettämästä suomalaisten luontosuhdekyselystä. Kyselyyn vastasi 1 008 henkilöä. 90 % arvostaa luontoa ja kokee sen olevan osa kansallista identiteettiä ja lisäävän hyvinvointia. Maailman luonnon tilasta ollaan selkeästi enemmän huolissaan kuin Suomen luonnon tilasta, ja huolestuneempia ovat yli 65-vuotiaat kuin alle 25-vuotiaat. (Jussi Palménin, YM kalvot)

2. Luonnon monimuotoisuuden tila Suomessa klo 10.15

* Tutkimusjohtaja Atte Moilanen Helsingin yliopisto LUOMUS & Geotieteiden laitos

Moilanen esitteli Suomen luonnon trendejä ja niihin vaikuttavia paineita; metsissä, soilla, Itämeressä, ja maatalouselinympäristöissä. (kalvot)

3. Suomen biodiversiteettistrategia ja toimintaohjelma vuoteen 2020 ja sen arviointi klo 10.30

* Luonnonsuojeluvalvoja Ilkka Heikkinen YM

Heikkinen esitteli vuodesta 1997 lähtien olemassa ollutta kansallista biodiversiteettiohjelmaa ja nykyistä voimassa olevaa strategiaa (valtioneuvoston periaatepäätös 2012) ja toimintaohjelmaa (2013). Strategiasta ja toimintaohjelmasta tehtiin väliarviointi 2015. Tulokset esiteltiin Biotalous ja puhtaiden ratkaisujen ministerityöryhmälle kesällä 2016. Ministerityöryhmä linjasi mm. että lisäresursointi ja rahoitusvaje edellyttävät yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä ja edellytti, että ministeriöt raportoivat toimintaohjelman toteuttamisesta tammikuussa 2020. (kalvot)

4. Luonnontila.fi -portaali klo 10.45

* Tutkija Ari-Pekka Auvinen SYKE

Auvinen kertoi esimerkein kuinka Suomen luonto voi, ja mistä sen voidaan tietää? (kalvot)
 Seurannat ovat keskeisin tapa kerätä tietoa luonnon tilasta, ne ovat yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria, jota tehdään suurimmaksi osaksi vapaaehtoisvoimin. Auvinen esitteli joitakin toimintaohjelman toimenpiteitä ja niiden toteutumistilanteen. Luonnontila.fi-portaali on luonnon tilan seurantasivusto.

5. EU:n luonnon monimuotoisuutta koskevien toimien tehostaminen 2020 mennessä klo 10.55

* Ympäristöneuvos Nunu Pesu YM

Pesu esitteli EU:n luonnon monimuotoisuutta koskevat päätavoitteet. (kalvot)
 Komission "Toimintasuunnitelmalla luontoa ihmistä ja taloutta varten - Action Plan 4/2017" parannetaan direktiivien toimeenpanoa kohti 2020-tavoitteita. EU:n biodiversiteettistrategian väliarvioinnin 2015 mukaan

monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämisen toimissa on edistytty, mutta jäljellä on suuria haasteita, mm. Natura-verkoston osalta. Suomessa järjestettiin kahdenvälinen vapaaehtoinen tapaaminen EU:n kanssa toukokuussa 2018, jossa tehtiin etenemissuunnitelma. Se julkistetaan sen valmistuttua. Pesu esitteli etenemissuunnitelman luonnosta.

6. Ekologinen kompensatio ja mahdollinen sääntely Suomessa klo 11.05

* Professori Janne S. Kotiaho Jyväskylän yliopisto & Ympäristöneuvos Kristiina Niikkonen YM (yhteiset kalvot)

Kotiaho totesi, että elinympäristöjen heikennys on arkipäivää, ja heikentyminen kiihtyy sekä maailmanlaajuisesti että Suomessa. Kotiaho esitteli kansallisen Luontopaneelin viimeisintä raporttia. Vuonna 2050 alle 10 % maapallon maapinta-alasta on säästynyt merkittävästi ihmisvaikutuksilta. Hän esitteli ihmistoiminnan luonnolle tuottamien haittojen lievennyshierarkian. Ekologinen kompensatio on haittojen hyvitystä, jossa haitan aiheuttaja korvaa luonnolle aiheuttamansa haitan.

* Ympäristöneuvos Kristiina Niikkonen YM

VN TEAS - kompensatio -hanke 2018 sekä SYKE:n hanke luontotyyppien soveltuminen ekologiseen kompensatioon, ovat uusia välineitä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja ekosysteemipalveluiden turvaamisen valtavirtaistamiseksi. SYKE:n hankkeessa on arvioitu määrätty luontotyypit ja raportti valmistuu loppuvuodesta 2018.

7. Luonnon monimuotoisuustavoitteet vuoden 2020 jälkeen klo 11.20

* Ympäristöneuvos Marina von Weissenberg YM

Biodiversiteettisopimus täyttää 25 vuotta tänä vuonna. (kalvot)

Von Weissenberg kertoi Post 2020 -prosessista. EU-päätelmät hyväksytään lokakuussa 2018 ja CBD COP -osapuolikokous on Egyptissä 17.–29.11.2018. Suomen 4 haastetta: valtavirtaistaminen, yhteistyö, tieto ja osaaminen sekä luonnon monimuotoisuuden arvostus.

8. Ympäristövaliokunnan paneeli

* Panelistit: Satu Hassi, Riitta Myller, Saara-Sofia Sirén, Petri Honkonen, juontaja Minna Pyykkö YLE

Minna Pyykkö avasi paneelin toteamalla Edward O. Wilsonin sanoin, että luonnon monimuotoisuus on arvokkain, mutta vähiten arvotettu voimavara maapallolla (Biodiversity is our most valuable but least appreciated resource).

Ympäristövaliokunnan jäsenille oli esitetty kolme kysymystä, joihin heidän pyydettiin vastaamaan.

1) Mikä Suomen luontoa vaivaa – nimeä kolme ratkaistavaa ongelmaa?

Riitta Myller, Sosialidemokraatit:

1. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on keskeisin ongelma, erityisesti metsäluonnon ja siitä riippuvaisten lajien. Myös suot ja luonnonsuojelualueiden ympäristössä olevat kohteet sekä lajien katoaminen huolettavat. 2. Ilmastonmuutos, miten huomioidaan luonnon kestävyys vs. resurssien liikakäyttö. 3. vesistöt ja niiden tila.

Satu Hassi, Vihreät:

1. Suot on tuhottu, ja suojelun tarve on suuri. Vain valtion omistuksessa olevia soita on suojeltu. Soidensuojeluohjelma täytyy saada toteutettua kokonaan. Turpeenkäyttö on uhka. Turpeenotto on haitallista vesistöille ja turpeenpoltto ilmastolle. 2. Maankäytön suunnittelu keskeistä, Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus. Miten ekologinen kompensatio toimisi käytännössä. 3. Ruoka ja ruoantuotanto; suuri pinta-ala on peltoa ja suuri osa peltoalasta on rehuntuotannossa. Kasvivalvauksen lisääminen kasvatuksessa ja ravinnossa on tarpeen sekä viljelyn monipuolistaminen.

Saara-Sofia Sirén, Kokoomus:

1. Elinympäristöjen heikkeneminen suurin huoli, ja vaikka on saatu pieniä edistysaskeleita, suuri kokonaisuus on hälyttävä. Huomio kiinnitettävä tähän haasteeseen, ei ole kuten ilmastonmuutos.
2. Huolettaa kertakäyttökulutus, joka on vallitseva elämäntapa, saatava muutettua esim. verotuksella.
3. Aikaperspektiivi on liian lyhyt, ei päätöksiä riittävän pitkälle tulevaisuuteen.

Petri Honkonen, Keskusta:

Ympäristövaliokunnassa pidetään konkreettisista toimenpide-ehdotuksista. 1. Ilmastonmuutos ja sen suorat ja epäsuorat vaikutukset ovat ongelma, ilmastotietoisuuteen on jo herätty, siinä ei ole enää niin suurta haastetta kuin luonnon monimuotoisuudessa. 2. Metsäluonnon tilan ja sen monimuotoisuuden heikkeneminen ja kasvava metsien käyttö ovat haasteita. Kompensaatiolla voisi olla annettavaa tähän. On säilytettävä hyvä keskusteluyhteys toimijoiden välillä. 3. Vesistöjen tila ja rehevöityminen huolettavat; sekä Itämeren että sisävesien.

2) Kuinka biodiversiteettisopimuksen tavoitteet 2020 ja visio 2050 voidaan saavuttaa? Keskeiset toimenpiteet ja miten Ympäristövaliokunta voi toimia.

Saara-Sofia Sirén, Kokoomus:

Kiitos saamistamme toimenpide-ehdotuksista. Verotus on hyvä ohjauskeino ja suojelutoimenpiteitä tarvitaan lisää, esim. soidensuojelun tehostaminen. Metso-ohjelmasta on hyviä kokemuksia. Mitä Metson jälkeen tai miten sitä jatketaan? Metso-ohjelman tyyppistä suojelua voisi laajentaa muihinkin elinympäristöihin. Natura-verkoston täydentäminen on eräs toimenpide. Lupaavaa on kompensaation käyttömahdollisuus. Kaikki mitä tehdään, on tehtävä kiertotalouden suuntaan. Kiertotalous on saatava toimimaan.

Petri Honkonen, Keskusta:

Luonnonvarojen tarkempi käyttö. Lainsäädännölliset toimet erityisesti EU-tasolla, esimerkkinä EU:n muovistrategia. Metso on pidetty esillä, mutta rahoitus ei ole ollut riittävä. Metson kehitys ja laajentaminen on keskeistä. Sen toimintatapa ollut hyvä ja se on tehokas mekanismi. Samantapainen esim. soille. 2. Pellonraivaus samanaikaisesti kun peltoja metsitetään. Olennaista on käytössä olevan viljelysmaan tehokas käyttö; EU:n maatalouspolitiikka.

Riitta Myller, Sosialidemokraatit:

1. 2020 tulee pian, Natura-verkoston ajan tasalle saattaminen.
 2. Metsorahoitus on vähentynyt, vaikka sitä onkin taas vähän lisätty.
 3. Ennallistaminen tavanomaisen rakentamisen yhteydessä, tarpeen standardit rakentamiselle.
 4. Meriluonto, millaisia suojelualueita voitaisiin merialueille tehdä.
 5. Taloudelliset ohjauskeinot, jotta saadaan oikeita ratkaisuja.
5. Päätösten toimeenpano ja seuranta. Läpäisyperiaate lähellä taloudellisia ohjauskeinoja. Nämä huomioitava. Lisäksi oltava riittävä tietopohja päätöksenteolle.

Satu Hassi, Vihreät:

2010 oli alkuperäinen tavoitevuosi luonnon monimuotoisuuden häviämisen pysäyttämiseksi, se ei toteutunut, ja se tiedettiin, eikä toteudu vuoteen 2020 mennessäkään. Nyt aiheeseen suhtaudutaan kuitenkin vakavammin kuin ennen vuotta 2010. Kiertotalous on hyvä ajattelutapamuutos. Meidän on elettävä kuin luonto, eli kiertäen. Tarvitaan koulutusta sen lisäksi, että on ohjauskeinoja. Puutarhasuunnittelun opetukseen mukaan, miten alalla voidaan edistää luonnon monimuotoisuutta. Esim. perustetaan katoille viherkatto tai aurinkopaneeli, kuten Ranskassa. Katot ovat kuin autiomaata.

Parille kysymykselle oli aikaa.

Miira Riipinen, Kuntaliitto:

Kunnat suojelivat luontoa ja luonnon muistomerkkejä Suomi 100 -vuoden kunniaksi. Kunnissa on tahtotilaa, mutta resursseja puuttuu. Luontoselvityksiä tehdään ja kunnat ovat ottaneet askeleita ilmastonuojelussa. Kuinka saada vastaavasti tuotua myös luonnon monimuotoisuus kuntatasolle, niin kuin ilmastonmuutoskin?

Leif Schulman, LUOMUS:

Päätäjillä on kansan mandaatti tehdä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi. Voitaisiinko ottaa luontoa hyödyntävien yritysten voitoista resursseja?

Panelistit vastasivat.

Saara-Sofia Sirén, Kokoomus:

Ympäristövaliokunnan rooli ratkaisussa: maankäyttö- ja rakennuslain uudistus on keskeinen työkalu valiokunnalle. Ilman muuta kuntien rooli on kasvanut ja tätä halutaan tukea. Verotukseen ja kompensaatioon valiokunta suhtautuu myönteisesti.

Satu Hassi, Vihreät:

Eduskunta ei ole suhtautunut nihkeästi kuntiin. Luontotietovarantojen merkitys on tärkeää. Rahoitusta voitaisiin saada korvamerkityllä verolla, siinä olisi järkeä. Lainsäädäntöä ja kannustimia.

Riitta Myller, Sosialidemokraatit:

Luonto lähellä, tässä kunnat avainasemassa. Kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet on pidettävä mielessä lain uudistuksessa. Hyvä, että ilmastopuolella on edetty kunnissa. Miten ne yritykset osallistuvat, jotka käyttävät luontoa. Ohjauskeinoin tehtäviä ratkaisuja, syy-seuraus-suhteet yritysten toiminnassa on löydettävä.

Petri Honkonen, Keskusta:

Ilmastopuolella on kunnissa tehty hyvää. Kunnat voivat profiloitu teoilla. Metsäfirmat tekevät voittoja, niillä olisi resursseja panostaa kompensaatioon. Mutta koska yritykset ovat kv-toimijoita, syntyy globaalikysymyksiä. Ellei Suomessa toimita, toimitaan muualla maailmassa.

3) Millaisena pidät ympäristövaliokunnan roolia edellisten saavuttamisessa?

Ei ehditty käsitellä, mutta ympäristövaliokunnan roolia käsiteltiin myös kohdassa 2.

9. Tilaisuuden puheenjohtaja päätti tilaisuuden kello 12.00, jolloin tilaisuuden striimaus päättyi. Tämän jälkeen panelistit vielä vastasivat esitettyihin kysymyksiin.

Puheenjohtaja

Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö

Sihteerit

Marja Pylvänäinen, Suomen ympäristökeskus

Jakelu:

Biodiversitettityöryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.

Kansainvälisten biodiversiteettityöryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri.